

Cudzie slová na „t“

written by Drahoslav Vajda | 1. februára 2025

to-

tolerancia -ie ž. /lat./ **1.** soc. znášanosť (názorová a náboženská) (opak: *intolerancia*) **2.** tech. najvyššia dovolená odchýlka rozmeru; rozdiel medzi dvoma hraničnými rozmermi alebo algebrický rozdiel medzi hornou a dolnou odchýlkou **3.** obch. uznávaná odchýlka od zmluvou stanovenej akosti, tvaru, rozmerov tovarov a pod. **4.** ekol. Schopnosť organizmu znášať odchýlky (výkyvy) faktorov prostredia od optima

tolerantnosť -ti ť. /lat. *tolerare* = strpieť/ znášanosť, tolerancia (opak: *intolerantnosť*)

tolerantný /lat./ znášanoslivý (opak: *intolerantný*)

Termín sa prvý raz objavil v 15. storočí (v dobe náboženských vojen) a chápal sa niekedy pejoratívne (ako synonymum ľahostajnosti k inej náboženskej viere).

Minimálne od 18. storočia sa termín *tolerancia* chápe ako duchovný postoj (individuálny alebo kolektívny), ktorý každému dáva slobodu vyjadrovať názory a postoje, odlišné od názorov druhých.

Z mravného hľadiska však pojem *tolerancie* zostáva dvojznačný, pretože pri tolerancii môže ísť prosto o dôsledok *skepticizmu*, ktorý pripúšťa, že všetky názory majú rovnakú hodnotu a že neexistuje pravda alebo hodnota, ktorá by stála za to, aby sme ju náruživu obhajovali.

Tolerančný patent je dokument z 13. októbra 1781, ktorým cisár Jozef II. vyhlásil náboženskú slobodu a občiansku rovnoprávnosť pre stúpencom evanjelického augsburského (luteránskeho), reformovaného helvétskeho (kalvínskeho) a pravoslávneho (ortodoxného) vyznania s rímskymi katolíkmi. Dôvodom bola najmä snaha podporiť hospodársky rozvoj krajiny využitím potenciálu aj stúpencom nekatolíckych náboženstiev. Týmto patentom sa prakticky skončila protireformácia v Habsburskej monarchii.

Stúpenci týchto vyznaní mohli vlastniť majetok, venovať sa remeslám, stať sa občanmi miest, získať akademické hodnosti a zastávať verejné funkcie. Na chrámy týchto vyznaní sa zo začiatku vzťahovali určité obmedzenia, ako zákaz vchodov z hlavnej ulice alebo námestia, ale tie boli čoskoro zrušené.

